

GORIŠKA STRAŽA

Izhaja v Gorici vsak četrtak popoldne. Večja do konca leta na mesec K 1-50. Posamezne številke se dobivajo v raznih goriških trafikah in trgovinah po 30 vin.

Inserati po dogovoru. Naročnina naj se pošilja na upravištvu „Goriške Straže“ v Gorici, Gosposka ulica, št. 4. Dopisi pa na uredništvo „Goriške Straže“, Gorica, ulica Orzoni, št. 31. Rokopisi se ne vračajo.

Cesarjev manifest.

Mojim zvestim avstrijskim narodom!

Odkar sem zasedel prestol, stremim neomajno za tem, da bi vsem svojim narodom priboril zaželjeni mir ter narodom Avstrije kazal poti, po katerih bi brez zaprek in sporov blagovito razvili moč svoje narodnosti in jo mogli uspešno uporabljati za svojo duševno in gospodarsko blaginjo.

Strašna borba svetovne vojske je doslej ovirala mirovno delo. Junaštvo in zvestoba, požrtvovalno prenašanje nadiog in stisk, vse to je v tem hudem času zmagoslavno branilo domovino. Težke vojne žrtve so nam morale zagotoviti častni mir, na čigar pragu, z božjo pomočjo, stojimo danes.

Sedaj se je treba nemudoma lotiti obnove domovine na njenih prirodnih in zategadelj najzanesljivejših temeljih. Želje avstrijskih narodov je treba pri tem skrbno spraviti v sklad in jih izpolniti.

Odločen sem, to delo ob svobodnem sodelovanju svojih narodov izvesti v duhu onih načel, ki so jih zvezni vladarji v svoji mirovni ponudbi sprejeli za svoje.

Avstrija naj postane po volji svojih narodov zvezna država, v kateri tvori vsako narodno pleme na ozemlju, kjer je naseljeno, svojo lastno državnost.

V združitve poljskih ozemelj avstrijskih z neodvisno poljsko državo se s tem nikakor ne posega.

Tržaško mesto s svojim okolišem dobi po želji svojega prebivalstva posebno stanje.

Ta nova uredba, ki se nikakor ne dotika celovitosti dežel egrske svete krone, naj vsaki narodni posamezni državi zajamči njeno samostojnost. Uspešno pa bo tudi ščitila skupne koristi in jih uveljavljala povsod ondi, kjer je skupnost življenska potreba posameznih državnosti. Zlasti bo treba združiti vse moči, da se po pravičnosti in primernosti uspešno rešijo velike naloge, ki izvirajo iz vojnih posledic.

Dokler ta prenova ne bo zakonito izvedena, ostanejo sedanje naprave za varstvo splošnih koristi neizpremenjeno veljavne. Moji vladi je naročeno, da nemudoma pripravi vsa dela za obnovo Avstrije.

Do narodov, na katerih samoodločbi bo osnovana nova država, se obračam s pozivom, naj pri velikem delu sodelujejo z narodnimi sveti, ki naj — sestavljeni iz državnih poslancev vsakega naroda — uveljavljajo koristi narodov med seboj kakor tudi v občevarstvu za Mojo vlado.

Tako naj naša domovina, utrjena po slogi narodov, ki jih oklepa, kot zveza svobodnih narodov izide iz vojnih viharjev.

Vsemogočni naj blagoslovi naš trud, da bo veliko mirovno delo, ki ga gradimo, na srečo vsem Mojim narodom.

Na Dunaju, dne 16. oktobra 1918.

KAREL, s. r.

HUSSAREK, s. r.

Naša pota.

Amerikanski predsednik Wilson je dne 12. febr. 1918 poslal celemu svetu izjavo, da ne sme nikdo obvladati ali vladati kak narod, če tega narod sam ne dovoli. S tem se je razglasilo načelo, da ima vsak narod pravico odločevati o svojem narodnem življenju in usodi: vsak narod odlo-

Čigav bo goriški Kras?

Samoodločba prepušča narodom, da si srujejo lastno domovino. V največji negotovosti živimo goriški Slovenci, ki nas laški imperijalizem reklamira za se. — Lahu se cede zlasti sline po Trstu. Z Trstom pa je združena tudi usoda Kraševcev.

Kam bomo pripadali? Trojno je možno.

1. Lahki bodo pri mirovni pogodbi zahtevali Trst za se. Če bi to obveljalo, kar pa nasprotuje duhu samoodločbe, in Wilson — upamo — je mož, ki bo znal svojo besedo uveljaviti tudi proti grabeljivosti Italije — potem spada goriški Kras gotovo k Trstu. — Italija bo hotela imeti zaledje zavarovano, zato bo zahtevala kot žrtev za laška gnezda na istrski in dalmatinski obali — slovenski Kras. — S tem bi bil del našega naroda na pritisk Anglije in Amerike zapisan gotovi narodni smrti. Sicer se slišijo glasovi, da se je Italija že Trstu odpovedala in se zadovoljila z nevtralizacijo Trsta.

2. Tržaška trgovsko-obrtna zbornica je gotovo na migljaj vlade predlagala, naj bi bil Trst samostojno trgovsko mesto pod zaščito Avstrije. Po tem predlogu naj bi se tržaška okolica razširila na vso morsko obal do tržaškega zaliva in ravno tako na

čaj sam, če hoče z drugimi narodi skupno v eni državi živeti ali tvoriti sam svojo državo, če hoče vladarja imeti in katerega, ali če si hoče morča izbrati kako drugo državno obliko.

Načelo samoodločbe narodov.

To je načelo samoodločbe narodov, načelo ki stoni na naravnem zakonu in ki izvira iz osebnosti svobode posameznika. To načelo so sprejele v mirovni ponudbi brez pridržka tudi osrednje države, Nemčija in Avstro-Ogrska. Tudi naš vladar se v zgorajšnjem manifestu na to načelo sklicuje, ko pravi: Odločen sem, to delo (obnovo domovine) s svobodnim sodelovanjem svojih narodov v duhu onih načel izvršiti, ki so si jih združeni vladarji v svoji mirovni ponudbi prisvojili.

Vsled te razglasitve iz najvišjega državnega mesta je postalo načelo samoodločbe povsem zakonito. Z njim so osrednje države priznale tudi nam Jugoslovanom pravico samoodločevanja. Po tem takem bi ne smelo biti samo na sebi nič protipostavno ali celo pregrešno, če kdo v smislu tega priznanega samoodločevanja misli in dela, posluščujoč se pri tem dovoljenih sredstev.

Naša narodna vlada.

To velja pred vsem za našo skupno narodno oblast. Ki je „Narodni svet“ za Slovence ali „Narodno veče“ (veče je hrvska beseda in pomeni svet) za Jugoslovane sploh v Zagrebu. Izvrševalni odbor Narodnega veča v Zagrebu je sedaj v zadevi ujedinenja naša narodna vlada. Njegovi tozadevni koraki, njegove izjave njegovi sklepi, ki se po svojem sestavu izraz večine Jugoslovanov, so v teh usodnih dneh za nas merodajni.

Dunajska vlada — mačeha.

Dunajska vlada je bila za nas Jugoslovane vlada mačeha, ki nas je vedno prezirala in teptala. V državnem zboru so vodili sicer naši poslanci srdite boje za naše pravice. Za izposlovanje samobsebi umljivih zahtev n. pr. za slov. gimnazijo v Celju ali v Gorici, za nakazanje begunske podpore, je bilo treba na Dunaju krvavi pot potiti.

Dunajska vlada ni, odkar obstoji konstitucija niti enega pravega ministra s portfeljem-Slovenca imela. Sploh za nas ona ni imela srca! Le pogledimo Koroško in Štajersko, le ozrimo se na Dalmacijo in Istru, le spomnimo se na naše razmere posebno sedaj ob vojski — omenimo le ljudsko prehrano, — in takoj vidimo, da je bila vlada za nas brez srca. Dobrote in ugodnosti je pa s polnimi rokami delila našim narodnim nasprotnikom. Prišel je sedaj naš čas. Jugoslavija nam že roko podaja, ona bo naša dobra, prava mati!

Mažarska pest naša ovira.

Po vsem Slovenskem se je že milijonkrat razlegal glas: Mi smo Jugoslovani, Slovenci, Hrvati in vsi smo en narod! Tako e! Združeni smo s Poljaki in Čehi. Bili smo z njimi v davnih časih tesno zvezani. A v 9. stoletju so prišli med nas kakor klin Mažari in so ločili severne Slovence od južnih. V naših dneh bi pa hotela mažarska pest še nas Jugoslovane še bolj razcepiti, dasi doni po Slovenskem in Hrvaškem isti klic: Mi vsi

jugu — t. j. približno 20—25 km od mesta Trst. — Če pa ima mesto Trst obal, bo hotelo imeti tudi zaledje, ki ne bo gotovo nič manjše kot ekspanzija ob morski obali. — Tudi tu bi prišlo polovica goriškega Krasa v zgubo Jugoslavije in v škodo duhu samoodločbe. — Za enkrat bi Slovenci bili popolnoma odrezani od morja, česar ne smemo dopustiti. — Vendar pa utegne Trst prej ali slej dobiti slovensko večino, kar bi vplivalo na politični položaj in tedaj pride ura, ko zastop sam odloči usodo svoje države — priklopi se Jugoslaviji. — Da to že naprej zabranijo, zahtevali so Italijani (Pittoni) dne 17. okt. t. l. v delegacijah, naj se samostojnemu Trstu priklopi tudi ital. del Istre in Furlanije. Sicer pa govori cesarjev manifest z dne 16. okt. t. l. le o Trstu in njegovem okolišu, kateremu se obljublja v smislu želja prebivalcev posebno stališče.

3. Naravno in narodnostno pripada Trst Jugoslaviji. — Wilson kot bivši profesor bo vzel v roke zemljevid, — toda ne avstrijske „generalstabskarte“, iz katerega bo razvidel, da mora biti Trst neločljivo združen z Jugoslavijo. — Wilson ima škarje in platno. — Glede pripadnosti Trsta ni nobenega pomisleka. — Laški Tržačani lahko poberejo šila in kopita ter iščejo mater zemljo, tam kjer jo imajo, če jim pri nas ne ugaja. S tem bi bili dani Trstu vsi pogoji obstanka in razvoja. V okrilju Jugosla-

— Slovenci, Hrvati in Srbi — hočemo biti skupaj v svoji državi! Samosvoji gospodarji hočemo biti na lastni zemlji.

Nekdaj so kmetje tlačnili graščakom, ki jim je bil blagor ubogega kmeta deveta briga. Toda kmetom je prisejala svoboda, postali so samosvoji gospodarji graščaki so se umaknili. Kmalu kmalu bo prisejala tudi tlačnim narodom v Avstriji zlata svoboda.

Mirovni kongres donese rešitev.

Iz Dunaja se nam obeta drugačna, le delna rešitev jugoslovanskega vprašanja, ki ni pristen izraz celoskupnega ljudstva. Toda naša zadeva je mednarodna. To je že po svoji naravi, ker so posamezni deli bodoče Jugoslavije v raznih državah. Z isto pravico, kakor se je poljsko vprašanje priznalo kot mednarodno, je tudi jugoslovansko. Sploh v Avstriji ni — vsled nadvlade Nemcev in Mažarov na merodajnih mestih — prostora za pravo umevanje in vpoštevanje slovenskih narodnih teženj. Pristojno mesto je mednarodni mirovni kongres. To je tudi kot v odgovor na cesarjev manifest izjavil v odseku za zunanje stvari v delegacijah načelnik jugoslovanskega kluba dr. Korošec.

Wilson, ki tako krepko dikтира Nemčiji, se ne bo ustrašil pred Tiszovo uniformo in se ne bo ustavil pred mažarsko mitnico. Na mirovnem kongresu se bodo glasno slišale in odločile zahteve S. H. S. po skupnem ujedinenju.

Ohranimo mirno kri.

Do tedaj pa pokažimo da smo zreli za veliko Jugoslavijo, da smo je vredni. Stojmo trdno organizirani pod našo narodno vlado, ki je Narodno veče v Zagrebu. Bodimo med seboj složni, ohranimo mirno kri! Vsaka prenapetost in nepostavnost bi nam znala škodovati. Torej potrpežljivost in pogum!

Naša Jugoslavija — pride.

Bodimo uverjeni, da pride za nas prav gotovo dan svobode in pravice, dan, ko nastopi v vsej svoji krasoti in veličini Jugoslavija, a ne pristržena, kakor bi jo hoteli imeti Mazaril! Saj je Wilson v svojem odgovoru Avstriji z dne 18. okt. t. l. proti Mažarom in nam v prilog odločil ter je „priznal v najrazsežnejši meri pravičnost jugoslovanskih teženj, po narodni svobodi. Narodi so odslej in ne vlade sedniki svojih pravic in svoje usode“. Z veseljem bo Jugoslavija kmalu objela vse svoje sinove, razkropljene po celi Sloveniji, po Dalmaciji in Istri, po Bosni in Hercegovini, po Hrvaškem in Slavoniji, v Medmurju in Banovini. Ta dan, dan rešenja iz sužnosti izpod tuje vlade — bodi pozdravljen!

Manifest na jugoslovanski narod.

Narodno Veče SHS. naznanja iz svoje seje, ki se je vršila dne 17., 18. in 19. oktobra tega leta narodu Slovencev, Hrvatov in Srbov, da prevzema od tega časa naprej, pooblaščen od vseh narodnih strank in skupin, v svoje roke vodstvo narodne politike. Od sedaj naprej v splošnih narodnih vprašanjih nobena stranka, nobena politična in parlamentarna skupina ne bo več vodila nikake posebne po-

vije bi se dvignil Trst do prve svetovne luke — a z njim bi tudi goriški Kras postal neločljivi del Jugoslavije.

Trst bi pod laško vlado počasi propadel na luko druge ozir. tretje vrste, ker bi laška vlada vso trgovino posredovala skozi Benetke in druge luke. Pod laško vlado bi Trst zgubil svoj svetovni glas in pomen. Kot samostojnemu mestu mu manjka glavni pogoj obstanka — produktivni element — rodovitnost zemlje. Da Trst ostane, kar je in se še bolj povzdigne, mora ostati Jugoslaviji, ki bo posredovala vse kupčijske in trgovske zveze njegove na kopnem in na morju.

Ničevi so vsi pomisleki Nemcev proti tej rešitvi. Boje se da bodo odtrgani od dovoza blaga! Ko bi se Trst res tako zaprl proti nemškimi deželam, bi sam sebi grob skopal. Trgovina, če hoče precvitati, mora nujno iskati odjemalcev in jih skušati zadovoljiti. Trst bo lahko brezdomno poleg Jugoslavije preskrboval s kolonialnim blagom tudi druge države v zaledju.

Najbolj verjetna rešitev za sedaj je ta, da postane Trst z malim obrežnim zaledjem samostojno mesto pod zaščito zveze narodov. Goriški Kras bi potem ne bil preveč prizadet, a Jugoslavija bo oropana svojega naravnega trgovskega središča.

F. Š.

litike niti ne bo stopila zasebno v pogajanja s faktorji izven naroda, marveč bo v vseh teh vprašanjih v bodoče edini predstavitelj in odločilni činitelj Narodno Veče.

I.

Zahtevamo ujedinjenje celokupnega našega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov na vsem njegovem etnografskem teritoriju, kjer naš narod danes živi, brez ozira na katerekoli pokrajinske in državne meje, v eno samo edinstveno, popolnoma suvereno državo, urejeno po načelih politične in ekonomske demokracije, ki vsebuje v sebi odpravo vseh socialnih in gospodarskih krivic in neenakosti.

II.

Zahtevamo, da bo na bodoči mednarodni mirovni konferenci zastopan naš narod enotno po svojih posebnih odposlancih.

III.

Vsled tega odklanja Narodno Veče načrt rešitve narodnega vprašanja, kakršen je podan v avstrijskem cesarskem manifestu z dne 16. oktobra, kakor tudi vsak bodoči predlog, ki bi imel namen rešiti naše narodno vprašanje samo deloma ter mu odvzeti njegov mednarodni značaj.

IV.

Narodno Veče smatra, da more samo s sprejetjem teh načel zagotoviti trajni mir, združenimi v svobodnih državah, in s tem omogočiti zvezo narodov in splošno razoroženje.

V.

Narodno Veče izjavlja, da se bo po običajnih načelih demokracije vsem drugorodnim manjšinam v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov zagotovil svobodni razvoj, sosednjim državam v zaledju pa omogočil in zagotovil trgovsko-prometni dohod na morje, toda brez poseganja v našo teritorialno celokupnost in državno suverenost.

Narodno Veče pozivlja celokupni naš narod ene krvi in jezika, ene duše in enega srca, da se zastavi za uresničenje teh zahtev in načel z ono udanostjo in samozatajevanjem, ki jih zahteva sedanja usodepolna doba. Združimo se torej vsi v eno veliko, nerazdružljivo narodno kolo, kateremu je pred očmi samo veliki ideal narodnega ujedinjenja, svobode in neodvisnosti, da se s tem pokažemo vredne velike dobe, v kateri živimo in velikih nalog, katere smo prevzeli.

V Zagrebu, dne 19. oktobra 1918.

Dr. ANTON KOROŠEC,
predsednik.

Dr. ANTE PAVELIĆ, SVETOZAR PRIBIČEVIĆ,
podpredsednika.

Manifest Narodnega Veča govori danes milijonom Slovencev, Hrvatov in Srbov kot izraz avtoritativne oblasti, ki naj posledje vodi narodno politiko troimenega jugoslovanskega naroda na znotraj in zunaj. Narodno Veče kot pooblaščen zastopstvo vseh narodnih strank in zastopstev, se je proglasilo kot glavna in vrhovna instanca našega narodnega dela in boja, ki naj se ji od danes naprej podrede vse naše sile v boju za svobodo našega naroda.

Jugoslovani in mir. Vrnite nam naše polke.

Dunaj, 15. oktobra. Poslanci dr. Korošec, Čingrija in tovariši so vložili interpelacijo na zunanje in vojnega ministra v zadevi stališča Jugoslovanov k pogajanjem o premirju in miru:

Ker se je proklamirala pravica samoodločbe narodov na podlagi izjave predsednika Wilsona z dne 12. februarja 1918, sprejete tudi od osrednjih sil, glasom katere se ne sme obvladati in vladati noben narod, če tega sam ne dovoli, in ker je naš narod ponovno svečano izjavil, da ne bo nikdar privolil v rešitev, ki ne bi prinesla združitve vseh delov naroda SHS. v lastni suvereni državi, katere bi nam zagurala naš avtonomni razvoj,

ker za drugi strani sodelujemo v dosedanjih zastopstvih samo še, da se borimo za mir in da se izvede v primerni obliki ločitev od sosedov, vprašamo:

1. Ali je skupna vlada pripravljena že enkrat odpreti pot miru s tem, da pripusti zastopnikom narodov, ki se bodo konstituirali o narodnih vladah, vpliv in izvedbo pogajanj o premirju in miru?

2. Ali je pripravljena vlada takoj odpustiti jugoslovanske polke v svojo domovino?

Proč od naše zemlje!

Dunaj, 15. oktobra. V današnji seji delegacije so vložili poslanci Fon, dr. Korošec in tovariši interpelacijo zaradi nameravane jugozapadne fronte in vojnega ozemlja v slovanske dežele:

Nemška nota, podana kot odgovor na Wilsonova vprašanja, vsebuje tudi namen monarhije in njeno obljubo, da izprazni zasedeno ozemlje. V slučaju, da pride do izpolnitve te obljube, se bo nova fronta umaknila na stare državne meje ter grozi južnoslovanskim, po vojni popolnoma izmozganim, ob Italijo meječim pokrajinam huda nevarnost, posebno pa sestradani, razbiti in oropani Goriški, kamor se je iz žen, starcev in otrok obstoječe prebivalstvo komaj vrnilo, in ki bo iznova zasedeno od vojaških mas brez discipline, največja beda. Stradajoči in zmrzujoči vojaki bodo vsled pomanjkanja stanovanj in razdejanja krajev prinesli novo nesrečo nad te pokrajine ter težko ogrožali javno varnost. Enako bi se razprostrla etapa čez jugoslovansko

ozemlje, ki je itak gospodarsko uničeno in ima komaj za nekaj tednov hrane.

Za Nemce in Mažare je komodno prelagati vojno ozemlje na račun Jugoslovanov.

Zato pa je dolžnost zastopnikov jugoslovanskega naroda, da poskrbe za varnost, življenje in imejte mučenega naroda.

Vsled tega protestiramo proti temu, da bi se na jugoslovanskem ozemlju napravila nova fronta in elapa in bomo zahtevali premirje, ki varuje našo zemljo pred opustošenjem po nahujskanih nemških in mažarskih četah, in ki nam bo zaguralo življenje, premoženje, hrano in neodvisno izražanje mnenja. Pridržujemo si nadaljnje korake glede premirja. Za danes vprašamo vojnega in zunanje ministra, ali sta pripravljena v svrhu olajšanja bodočega izpraznjenja zasedenega ozemlja odrediti takojšnji odpust vseh črnovojniških letnikov in ga izvesti z vso mogočo nagljo?

Narodni svet za Štajersko

je dne 12. oktobra t. l. pri svojem posvetovanju o določitvi severne meje bodoče Jugoslavije storil sledeči sklep:

Zahtevamo kot sestavni del države SHS vse ozemlje dosedanje kronovine štajerske, kjer je prebivalo skozi zadnja stoletja slovensko ljudstvo brez ozira na delno, vsled sistema umetno povzročeno ponemčenje navideznih jezikovnih otokov Maribora, Marnberga, Celja, Ptujja, Radgone in drugih, ki tvorijo vsled svojega značaja kot prometna središča svojega slovenskega kmečkega okoliša neločljiv del slovenske zemlje. Narodnim manjšinam se zagotovi zakonito varstvo.

Obnovitev Goriške. Gledé odškodnine civilnim poškodovancem.

V navodilu za obnovne posvetovalnice, ki ga je izdalo c. kr. namestništvo meseca avgusta t. l. pod št. K. Sch 1—1918, in ki se naslanja na zakon z dné 31. decembra 1917, drž. zak. št. 125, in minist. naredbo z dné 23. febr. 1918, drž. zak. št. 79, se objavljajo ta-le načela gledé odškodnine ali podpore, ki jo priznava država napram civilnim poškodovancem:

Kje se je zglasiti za odškodnino?

Dvojna pot je določena za to civilnim osebam, ki so bile v vojski poškodovane.

Osebi, ki je bila vsled vojno dajatvenega zakona ali prostovoljno zaposlena pri armadi in je bila v tej službi poškodovana ali ubita, pritiče njej oziroma njenim sorodnikom ista pravica do oskrbe kakor vojaškim osebam. V takih slučajih se je treba obrniti na pristojno vojaško oblast.

Gledé onih pa, ki niso služili pri armadi kot redni vojaki ali kot vojni pomaganci, in so bili vsled vojnih dogodkov poškodovani ali ubiti, je treba naprositi odškodnino ozir. podporo potom politične oblasti (pri glavarstvu). — Taki slučaji so n. pr. če je bil kdo vsled napada iz zrakoplovov ali vsled sovražnega obstreljavanja z granatami, ali vsled eksplozije kake municije ranjen ali ubit.

V kakih slučajih se pravica do odškodnine prizna?

Ista se prizna pod temi-le pogoji:

1. Poškodba mora biti težka ali vsaj taka, da se poškodovancu zniža za 20% pridobitvena zmožnost.

2. Da ni poškodovana oseba poškodbe z lastno krivdo povzročila, n. pr. pravico zgubi kdor se proti prepovedi poda na nevarni kraj, kjer ga je potem nesreča doletela.

3. Poškodba mora biti neposredni učinek vojnih dogodkov ne pa n. pr. če je kdo vsled nalezljive bolezni ali naporov v begunstvu podlegel.

4. Prosilec mora biti res ubog, to je če je preživljanje dotične osebe brez podpore ogroženo. To mora potrditi duhovni in občinski urad.

Koliko znaša odškodnina?

Po minist. naredbi z dné 23. febr. 1918, drž. zak. št. 79, znaša tozadevna podpora 30—54 kron na mesec, ki se ravna po večji ali manjši poškodbi. Minist. naredba z dné 1. aprila 1918. je pa ta znesek za še enkrat toliko zvišala, tako da gre civilnemu poškodovancu mesečno od 60 do 108 K.

Kdo sme zahtevati odškodnino?

V prvi vrsti poškodovanec sam, v drugi vrsti njegovi sorodniki ali dediči. Med temi se pa umejo tisti, kojih preživljanje je bilo odvisno od poškodovanega in je sedaj ogroženo. Izjema od tega pogoja se prizna osebam, ki imajo po zakonu pravico do vzdržavanja (alimentacije) n. pr. zakonska žena in nepreskrbljeni otroci (zakonski ali nezakonski). —

Prošnje za priznanje omenjene odškodnine se lahko vlagajo tudi pri uradnih posvetovalnicah, kjer imajo za to na razpolago posebne obrazce (št. 9) — v Gorici ul. Municipio št. 4.

Dež. deln. družba „Gorica“

Novo podjetje za vpostavitve goriske dežele se je v Gorici osnovalo pod imenom: Dež. delniška družba „Gorica“. Prvotna delniška glavica je določena na 5 milijonov kron, a se ima povišati do 25 milijonov. Potrebna pojasnila daje deželni odbor goriški — tajništvo — šolska ul. št. 5.

Kakor se nam zatrjuje, je to novo podjetje prava kopija „Obrtne centrale“ v Ljubljani.

Nimamo proti tej ustanovitvi sami na sebi ničesar. Želimo le, da bi ne bilo mrtvo rojeno dete, in da bi se res tudi za obnove Goriške kaj storilo. Ustanov in podjetij imamo dovolj — in vendar obnove ne gre naprej.

Sicer mi Slovenci imamo že lastno podjetje „Obrtno centralo“, katero je „Narodni svet“ sprejel za skupno slov. zadevo in je priporočil kot nadstrankarsko podjetje.

Torej za slov. stran dežele ni bila taka sila hiteti z novim podjetjem na dan. Skrbeti bi morali, da podkrepimo že obstoječe. Pač pa verujemo, da je bilo to v interesu laškega dela dežele. In tu dostavimo naš glavni pomislek: Bojimo se da bo romal dež. denar v veliki večini v Furlanijo. In to sedaj, ko smo že skoro gotovi, da Furlanija ne bo več tvorila z nami skupne dežele. Caveant consules!

Poziv. — Z ozirom na oklic anonimnega pravljalnega odbora deželne delniške družbe „Gorica“ v Gorici z dne 9. oktobra t. l. pozivlja Pokrajinski odsek Narodnega Sveta v Gorici občine, korporacije in posameznike, da radi sedaj nejasnega položaja počakajo s pristopom do nadaljnjih navodil Narodnega Sveta. V Gorici, dne 23. oktobra 1918. Pokrajinski odsek N. S.

Vojna poročila.

Jugozapadna fronta. Radi slabega vremena so se zadnje dni vršili le manjši poizvedovalni boji in male krajevne praske. Tudi letalci so mogli le malo delovati. Včeraj in predvčerajšnjim je bilo slišati od časa do časa gromenje topov.

Jugovzhodna fronta. Iz Albanije ne ve uradno poročilo povedati nič posebnega. Razni listi pa pišejo, da nadlegujejo domačini naše vojaštvo in da mnogi nastopajo naravnost sovražno in z orožjem proti naši armadi, ki se mora tedaj bojevati zoper dva sovražnika, Italijana pred seboj, Albanca za seboj.

V Srbiji se vrše boji na obeh straneh južne Morave, kjer so v zadnjih dneh odbile naše in nemške čete več močnih napadov. V gorovju zapadno od Zaječavja pa je Srb pridobil na ozemlju. Uradno poročilo je parkrat priznalo tudi boje z ustaši.

Zapadna fronta. Na Francoskem so se Nemci umaknili do reke Lys. Prihodnje velemesto, ki bi ga znala nemška armada izprazniti, bi bilo tedaj Gent. Sicer se vrše na tej bojni fronti sedaj le bolj delni napadi aliiranih armad, ki se jim Nemci izkusijo ogniti s spretnim umikanjem. Sploh se vrši to umikanje v Belgiji in na severnem Francoskem precej naglo. Iz dejstva, da je dosegel sledeči sovražnik že nizozemsko mejo, sledi, da je nemško vojaštvo že zapustilo belgijsko obal. Tu so imeli Nemci oporišče za svojo podmorsko vojno; no sedaj ga ne rabijo več, ker je nemška vlada ugodila Wilsonovi zahtevi glede podmorskih čolnov. Južna polovica nemške bojne črte pa se umika bolj počasi. Znani Fabris v N. Fr. Pr. meni, da se bodo Nemci umaknili do črte ob Mosi in Senni.

Politični pregled.

Odgovor Avstriji.

Besedilo odgovora Združenih držav na avstrijsko-ogrsko noto 4. t. m., ki jo je poslal državni departement potom švedskega poslanika v Washingtonu švedskemu zunanjemu ministru slove:

Gospod!

Čast mi je, potrditi prejem Vaše note z dne 7. oktobra, v kateri pošiljate predsedniku naznanilo avstrijske-ogrške vlade. Sedaj mi je predsednik dal nalog, naj Vas naprosim za prijaznost, da pošljete potom svoje vlade c. in kr. vladi naslednji odgovor:

Predsednik smatra za svojo dolžnost, da avstrijski-ogrski vladi naznani, da se s predloženim predlogom te vlade ne more pečati, ker so se po njegovi poslanici z dne 8. januarja izvršili dogodki velike važnosti, ki so kompetenco in odgovornost vlade Združenih držav nujno izpremenili. Med 14 pogoji, ki jih je takrat formuliral predsednik, je bilo tudi naslednje: Narodi Avstrije-Ogrske, katerim želimo, da bodi njihovo mesto med narodi varno in zagotovljeno, naj dobé najsvobodnejšo možnost za avtonomen razvoj. Odkar je bil ta stavek zapisan in izgovorjen pred kongresom Združenih držav, je vlada Združenih držav priznala, da med Čeho-Slovaki in nemško in avstrijsko-ogrsko državo obstoja vojno stanje in da je češko-slovaški Narodni svet de facto vojujoča se vlada, ki ima primerno avtoriteto, da vodi vojaške in politične zadeve Čeho-Slovakov.

Vlada Združenih držav je tudi na najdalekosežnejši način priznala pravičnost narodnih stremiljenj Jugoslovanov po svobodi. Predsednik tedaj ne more več priznati samo avtonomije teh narodov kot temelj miru in je prisiljen, vstrajati na tem, da naj bodo oni in ne on sodniki o tem, katere akcija avstrijske-ogrške vlade bo zadovoljila težnje in pojava narodov o njihovih pravicah in določbi kot članov družine narodov.

Sprejmite, gospod, ponovno zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

ROBERT LANSING.

Živela Jugoslavija!

Wilson je govoril. Wilson Avstrije več ne priznava, zato se z njo nima ničesar pogajati. Nad Jugoslovani ni poklican za sodnika Wilson, pa tudi ne avstro-ogrška vlada, tudi nikakšen cesarski manifest, temveč edinole Jugoslovani sami in nihče

drugi. Doslej je kaka četvorica ljudi na Dunaju ali Budimpešti odločevala o usodi Jugoslovancev, in čim bolj so jim našli zastopniki dopovedovali, da se o nas ne sme odločati brez nas, tembolj so si nemški in mažarski mogotci tiščali ušesa, ter kovali načrte o usodi jugoslovanskega naroda. Doslej so bili avstro-ogrski državni sodniki — trdosrčni in neusmiljeni sodniki. Wilson pa sedaj zahteva, da naj bodo odslej Jugoslovanci sodniki o tem, katera akcija avstrijsko-ogrskemu vladi bo zadovoljila naše težnje. S tem je Jugoslavija pripoznana kot samostojna država. Živela Jugoslavija! —

Avstrija odgovori takoj.

„Morgen“ poroča: Avstrijsko-ogrška vlada bo že prihodnje dni odgovorila na Wilsonov odgovor, posebno na še ozirom na to, ker Wilson ni odgovoril na vprašanje, pod katerimi pogoji naj bi se pričela mirovna pogajanja.

Ententa hoče Ogrsko razdeliti.

„Lokalanzeiger“ poroča iz Genfa: Med programne točke entente spada tudi razdelitev Ogrske.

Za varstvo naših dežel.

19. oktobra se je vršil na povabilo min. predsednika barona Hussareka razgovor predsednika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca z min. predsednikom, pri katerem je dr. Korošec protestiral proti baje odrejeni ustavitvi obnovitve primorske dežele. Min. predsednik je izjavil, da mu o taki odredbi ni ničesar znanega. Popoldne je povabil min. za javna dela Homann posl. Fona v tej zadevi k sebi ter je konferiral z njim.

Predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je protestiral nadalje pri min. predsedniku proti preložitvi frontnih čet v jugoslovansko ozemlje.

Odgovor Nemčije.

Berlinski dopisnik „N. Wiener Journala“ poroča, da se glasi končno veljavno besedilo nemškega odgovora naslednje:

Nemška vlada se zavaruje proti trditvi predsednika Wilsona, da izvršuje nemška armada grozovitosti. O tem predsednik Wilson ne more soditi. Nemčija pa je pripravljena pritruditi, da razmere preiščejo nevturalci.

Kar tiče izpraznitve zasadenih ozemelj, izjavlja Nemčija ponovno svojo pripravljenost, da jih izprazni, pripominja pa, da bo izpraznitev iz tehničnih razlogov zahtevala nekaj časa.

Podmorska vojna je povračilo proti angleški blokadi, vsled katere je propadlo na tisoče nemških otrok, žena in starčkov. Nemčija pa je v svoji mirovni pripravljenosti voljna, da se neomejeni podmorski vojni odpove in jo vodi nadalje le kot vojno s križarkami.

Premirje je stvar vojakov, ki se morajo o njevih ugovorih prepajati pogovoriti.

Takoimenovani avtokraciji se je na Nemškem z ustavnimi izpremembami napravil konec. (Nota navaja velike že izvršene kakor tudi bodoče spremembe.)

V ostalem se Nemčija zavaruje proti vmešavanju inozemstva v notranje stvari, ker mora samoodločbena pravica narodov veljati tudi za Nemčijo. Nemčija je za pravični mir pripravljena, sramotnemu miru bi se pa nemški narod uprl kakor en mož.

Ogrska — neodvisna.

Te dni izide manifest na ogrski narod, v katerem se bo razglasila personalna unija in neodvisnost ogrske narodnosti. Ogrska bo pod žezlom kralja Karla postala popolnoma neodvisna država z lastno armado, samostojnimi gospodarskimi uredbami in lastnim diplomatskim zastopstvom. Ogrska vlada pripravlja tozadevni zakonski načrt. Ogrska bo pri mirovnih pogajanjih zastopana po lastnih zastopnikih.

Združena Poljska.

Berlinski listi so 14. t. m. priobčili oklic, ki ga je razposlal poljski tiskovni urad v Berlinu, in ki se med drugim glasi: Tudi za nas Poljake je prišla ura, ko moramo dvigniti svoj glas, da zahtevamo nezastaranje pravice naroda. Kdor hoče odkritosrčno in pošteno sodelovati pri gradbi nove, na spoštovanju pravice temelječe bodočnosti narodov, ta mora smatrati restitucijo Poljski prizadete krivice kot prvi neobhodni pogoj tega velikega dela. Samo združitev vseh v poljskih deželah živečih narodnih delov, ki imajo vse pravice države, v celoto, more dati jamstvo za trajno zvezo narodov.

Turčija sklenila mir.

14. oktobra je španski poslanik izročil v Solunu turško mirovno noto ki pravi, da cesarska vlada sprejme kot podlago za pogajanja točke, ki jih je postavil predsednik v svoji spomenici kongresu dne 8. januarja in naslednjih izjavah, posebno v svojem govoru dne 30. septembra t. l. Da se krvoprelitju napravi konec, prosi cesarska vlada, da se morajo storiti koraki, da se takoj sklene premirje. — Poroča se, da je mir med Turčijo in entento sklenjen.

Koalicija odpoveduje nagodbo. Zagreb, 17. oktobra. Glasilo hrvatsko-srbske koalicije objavlja danes oster članek proti Mažarom. Vprašuje, kakšna mentaliteta je to, ki domneva, da bi se jugoslovansko vprašanje moglo tako rešiti, kakor hočejo Mažari. Jugoslovanci in z njimi Hrvatska ne priznavajo več državnopravne nagodbe, na katero se oslanjajo Mažari. Mažari niso več faktor, ki bi mogel rešiti jugoslovansko vprašanje. To vprašanje se

tudi ne da več rešiti po medsebojnih pogajanjih, ampak more biti le predmet razprav pri mednarodni mirovni konferenci.

Izjava Jugoslovancev in Čehov k name-ram vlade. Dunaj, 17. oktobra. Danes se je vršila seja odseka za zunanje zadeve v avstrijski delegaciji. Početkom se je v imenu čeških in jugoslovanskih članov podal dr. Korošec izjavo, v kateri se je skliceval na interpelacijo z dne 15. oktobra v plenarni seji poslanske zbornice, da vztrajajo Jugoslovanci in Čehi brezpogojno na svoji zahtevi, da se mora čehoslovaško vprašanje rešiti le kot mednarodno vprašanje. Z ozirom na to neomajno stališče in z ozirom na to, da je brez vsake praktične vrednosti razgovarjati se o predlogih, stavljenih v cesarjevem manifestu, predno se ne objavi Wilsonov odgovor, odklanjajo delegati vsako tozadevno diskusijo kot nepotrebno.

Krajevni Narodni Svet v Trstu odklanja kakor nenaravno in nesprejemljivo vsako rešitev jugoslovanskega vprašanja, po kateri bi se tudi v bodoče ločili Slovenci od Hrvatov in Srbov, zlasti če se takšna rešitev opravičuje z nedotakljivostjo dežel ogrske krone, ki služi le nasilnemu strem-ljenju mažarskega naroda po ohranitvi njegovega gospodstva nad nemadžarskimi narodi; glede Trsta odklanja kakor istotako nenaravno in nesprejemljivo odtrganje tega pristaniškega mesta od njegovega zemljepisnega in gospodarskega zaledja, tembolj ker se takšno odtrganje ne more opravičiti niti po narodni sestavi prebivalstva, ki je mešano, italijansko in slovansko v mestu samem, dočim je pa bližnja in dalnja okolica — že od predmetnih naprej — čisto slovanska, tako da ni mogoče spraviti Trsta v državno-teritorialno zvezo z nobenim bližnjim italijanskim ozemljem drugače kakor preko slovenskih tal.

V Trstu, 19. oktobra 1918.

Italija se popolnoma odreka Trstu in Reki. — Budimpeštanski „Vilag“ poroča iz Chiassa: Italija je v zadnjem času popolnoma opustila zahtevo, da bi se ji izročila Trst in Reka. Hrepenenje po miru je v Italiji vobče veliko.

Beg od središča. Kako obsovražena je bila narodom centralizacija vlade na Dunaju, kažejo najnovejši dogodki. Skoro vsi narodi beže od sedanjega središča. Ogrri hočejo imeti samo personalno unijo z Avstrijo, drugi niti tega ne več. Čehi imajo že svojo od sporazuma priznano samostojno republiko. Nemci se hočejo združiti z Nemčijo. Jugoslovanci zahtevajo tudi svojo popolno samostojnost z vsemi suverenimi pravicami. — Avstriji primanjkuje skupnega temelja za vse narode. Družila je vse te različne narode svoj čas skupna jim katoliška vera, a odkar je med narodi ta verska zaveza vsled veri sovražnega gibanja liberalne in socialistične dobe ponehala ali zamrla, ni več med njimi skupne vezi. A tudi nasilnost in krivičnost vlad proti nemškemu narodom, jih je naravnost odbivala od centra.

„Vojno smo izgubili“, tako je priznal v ogrski zbornici znan grof Tisza dne 16. okt. t. l., mož, ki ga štejejo med glavne povzročitelje te krvave vojske. Na to izjavo so se slišali v zbornici klici: „To bi bili morali povedati pred pol letom, da bi bili prihranili stotisočim Orogm življenje!“

Odstop srbskega kralja Petra. Srbski prestolonaslednik Aleksander je objavil na narodni manifest, v katerem naznanja, da se bo takoj po prihodu srbskih čet v Belgrad njegov oče odpovedal prestolu in prevzel vlado on, kakor želi to srbski narod. Manifest pravi: Moj sivolasi oče hoče vztrajati le toliko časa na svojem mestu, dokler zmagovita srbska armada ne dosepe zopet v Belgrad.

Dopisi.

Komen. — Komisija za cenitev vojnih davatev z ozirom na poškodbe radi poljske železnice in poškodovanja zemljišč je pretekli teden dovršila svoje delo v občini Komen. Kakor smo opazovali, zgodilo se je izvršilo vse precej natančno, ker so šli na lice mesta od parcele do parcele in natančno določili poškodovanja. Po izjavi vojaškega zastopnika komisije so cenjene poškodbe na zemljiščih nad en milijon kron.

Cerkev pri Dev. Mariji Oberšlanski pri Komnu je srečno prestala vojni vihar. Po štirih letih je bila prvo nedeljo t. m. procesija sv. rožnega venca župne cerkve k Dev. Mariji ob obilni udeležbi domačega ljudstva.

Goriške novice.

Imenovanje. — Cesar je imenoval doseda njega voditelja tolminskega glavarstva g. barona Hohenbühl — glavarjem.

Preč. g. Ivanu Rojicu, dež. poslancu in dekanu v Tolminu, je podelil cesar vojni križec za civilne zasluge II. vrste. Iskreno častitamo!

G. dr. Ant. Breclj, primarij v Gorici, je obolel za špansko bolezen in pljučnico. Zdravje se mu boljša.

Odbor društva „Skalnica“ bo imel prihodnjo nedeljo dne 27. t. m. ob 4¹/₂ h pop. v Gorici, ulica Morelli št. 4. (v pritličju) sejo.

Karol Čibej, c. kr. notar v Gorici, otvoril je 21. t. m. svojo notarsko pisarno v Gorici v svoji hiši Tekališča Fr. Josipa h. št. 84.

Osoda Gorice skrbi zelo goriške Italijane. Pretekli teden so imele njih stranke ponovna po-

svetovanja in opazili smo živalno gibanje med njimi. Slišijo se različni glasovi o njihovih željah. Najsikrajnejša struja si želi združitve z Italijo, zmernejši elementi predlagajo, naj se Gorico s Furlanijo vred priklopi Trstu, ki postane samostojen. So pa tudi taki, ki smatrajo Furlane za posebno narodnost. Ti želijo, naj bi se Gorica s Furlani, ki prebivajo v Avstriji in na Beneškem spojila v svojo posebno državo, ki bi se federativno združila z Avstrijo. — Iz te moke pa, mislimo, ne bo kruha vsaj kar se tiče Gorice ne. Furlanija ima svoje središče — kar je že svojevčasno laška ljudska stranka priznala, v Gradišču in ne v Gorici, ki spada po naravni legi k slovenskemu delu dežele. —

Značilno je, da laški manjšini bivanje s Slovenci pod eno streho — kljub zajamčeni njihovi svobodi in avtonomiji ne diši! — Kar je moralo biti nam dolgo vrsto let v hujših razmerah prav, njim — zdi se — ni všeč. —

Smrt med begunci. — Umrl je dne 16. t. m. v Metliki na Dolenjskem 17-letni mladenič Jožef Pavlin, begunec, sin Jožefa Pavlina iz Gor. Vrtojbe. Prejela ga je bila „španska bolezen“, kateri se je pridružila pljučnica ter mu pretrgala nit mladega življenja. Bil je jako vrl tant. Naj počiva v miru! — Ta je v tem mestu že šesta begunska žrtev, katerih bi gotovo ne bilo, ako bi ne bilo te grozne vojne. Ubogi goriški Slovenci, kako se krčijo tvoje vrste!

Smrt je pobrala 4. t. m. v Novem mestu 77 letno Marijo Žbogar, samsko delavko z Goriškega. Zbolela je za pljučnico. N. v m. p.!

Obrtna centrala za obnovitev Goriške v Ljubljani ima svojo informacijsko pisarno v Gorici, gledališka ulica št. 20. Opozarjamo na to gospode župane ter jih vabimo, naj priglašajo pristop svojih občin v to centralo.

Laška iredentovska klika na delu. Ženica iz Staregore (ime je na razpolago) nam je prišla povedati, da nosijo okoli kmetov poljski čuvaji, ki so v službi goriškega municipija, popisovalne pole v treh jeziki ter prigovarjajo Slovence, naj se podpišejo ter se tako izjavijo za Jugoslavijo. V resnici pa gre za laško, nam nasprotno agitacijo. Opozarjamo na to g. vladnega komisarja grofa Dandinija. Municipalni uslužbenci pač niso zato, da delajo politiko in združbo med prebivalci. Zdi se, da je še nekaj kvasa ostalo iz stare iredentovske dobe!

Veliko pomanjkanje zdravnikov postaja čimdalje bolj občutno na Goriškem. Od Bovca do Gorice imajo Slovenci dva svoja zdravnika, in še ta dva sta v zadnjem času obolela. Nujno potrebno je, da se pristojne oblasti malo zganejo ter preskrbe tudi za civilno prebivalstvo potrebne zdravniške pomoči.

V zadevi obnovitve Goriške se je dne 14. t. m. pol ure razgovarjal z ministrskemu predsednikom načelnik jugoslov. kluba dr. Korošec.

Španska bolezen, ki se v veliko srditostjo strašno širi po celi Evropi je po izjavah zdravnikov kugi podobna. Razširja se ne kakor kolera po dotikavanju ampak kakor prava kuga po izpljuvanju in vdihavanju okuženega zraka, zato jej tudi pravijo pljučna kuga. — Najbolj se širi radi tega, ker bolniki prezgodaj posteljo zapuste, kar postane zanje in druge nevarno. Vsled številnih obolelosti počivajo po večjih mestih skoro vsa prometna in obrtna podjetja, zaprli so šole, gledišča. Za mrliče primanjkuje že rakev, primanjkuje grobokopov. Oblost si pomaga z vojaki. K vojski in lakoti se je še ta kuga pridružila. Vojske, kuge in lakote, reši nas o Gospod! — Pravijo, da je najbolje zdravilo proti tej bolezni, da se gre takoj v začetku v posteljo, kjer naj se bolnik dobro prepoti. — Razni gospodje rabijo razna zdravila. Tako priporoča znani Dr. Häusle, naj bolnik poje v teku 6—8 ur velik krožnik rudeče repe (jerebuce). Veliko bolnikov, ki so imeli zvečer 40° mrzlice je po uživanju rudeče repe ozdravilo čez noč. Zelo se priporoča čaj iz kamelic in mrzli obkladki čez pas.

Dr. Schulz v Budimpešti je baje znašel zdravilo (serum) proti španski bolezni. — Od 14. vojakov, ki jim je ucepil ta serum — so ozdravili vsi v 24. urah.

Razne novice.

Naš slavn glasbenik P. Hugolin Sattner je obhajal na Brezjah 50 obletnico vstopa v frančiškanski red.

Papežev konzistorij. Poroča se iz Rima, da bo škical papež koncem tek. leta konzistorij vseh kardinalov, katerega se bodo udeležili tudi kardinali iz sedaj sovražnih držav. To bo najbrže prvi mirovni konzistorij.

Cesar je pomilostil 348 upornih mornarjev v Kotoru, ki pri uporu dne 1. febr. t. l. niso bili kolovodje, glavni storilci ali podčastniki. Postopanje se nadaljuje le proti 31 osebam.

Za Božič mir. Iz Amerike prihajajo vesti, da prevladuje v Združenih državah mnenje, da bo letošnji Božič mirovni praznik. Vsi politični krogi so trdno prepričani, da bo topot uspel nemški mirovni korak.

Narodni davek. — Tvrdba Ivan Veselič & dr. v Ormožu je vposlala kot narodni davek Narodnemu svetu znesek 2000 K. Da bi imela ta velezaslužna in požrtvovalna tvrdba mnogo posnemaivalcev. Dr. Korošec predsednik N. S.

Velika umrljivost v Trstu. V „Edinosti“ čitamo: V Trstu imamo razne bolezni, ki se širijo ogroževalno. Posebno pa takozvana „španska“, ki jej tako rada sledi toli nevarna pljučnica. Skoro ni družine, ki bi ne imela v zadnjih časih bolnika. Ljudje umirajo, da je groza. Take umrljivosti Trst že dolgo ni doživel. In večinoma umirajo mladi ljudje, ali taki v najlepši dobi svojega življenja. Ni hrane, vsled česar izgubljajo organizmi vsako odporno silo, ni primerne bolniške nege, in vrhu tega ni ne zdravniške pomoči in ne zdravlil. Ljudje umirajo iznenada, od danes do jutri.

Vojaškim zdravnikom je z ozirom na pljučno kugo dovolilo vojno ministrstvo, da smejo poleg vojaške službe izvrševati tudi civilno zdravniško službo.

Ustavljene dopusti. „Zeit“ poroča: 20. okt. se bodo ustavili vsi vojaški dopusti z ozirom na prometne težkoče, ki so nastale.

Dopusti za čebelarje. C. in kr. vojno ministrstvo je odločilo, da dobe oni čebelarji, ki sicer niso kmetovalci, kmetijski dopust v interesu čebelarje do 14 dni. Dopust se ravna po številu panjev, ktere ima čebelar, in sicer: do 15 panjev 4 dni dopusta, do 20 panjev 6 dni, do 50 panjev 12 dni dopusta. Lahko se pa dopust podaljša, če je ta utemeljen in dovoljuje službeno razmerje. Za dopust se zaprosi pri raportu.

Sprejemanje brzojavk za vojne ujetnike v Rusiji je ustavljeno.

Dar ameriških Jugoslovanov Jugoslaviji. Kakor poročajo holandski listi, so nabrali dosedaj ameriški Jugoslovani 720 milijonov frankov zlata kot dar ameriških Jugoslovanov novo ustanovljeni Jugoslaviji.

Rekvizicija kljuk pri vratih in oknih bo zaenkrat ustavljena toliko časa, dokler se tozadevno pobiranje ne odredi tudi na Ogrskem. Ne, mi pri tem ne pridemo v poštev, razun če nam drugod rekvirirane morda sem pošljejo, kar je sicer — kot se sme sklepati iz preteklosti — malo verjetno.

En milijon Angležev je v sedanjih vojskih življenje izgubilo.

Nad 160 milijard vojnih izdatkov ima doslej Francija, kakor je ugotovil v pariški zbornici poslanec Bruzon.

Velikanske dobičke nese vojna Ameriki. Samo Zedinjene države so od julija 1914 do julija 1916 prodale 7 milijard blaga. V dveh letih so prejele nad 800 milijonov dolarjev v čistem zlatu.

Za 25 milijard papirnatega denarja je avstro-ogrška banka izdala, kakor je izjavil finančni minister. Zračunali so, da bi s tem denarjem, če bi bili samo v enokronskih bankovcih, pokril celo monarhijo in še precejšen del Nemčije.

Nadškof Ireland umrl. Pri sv. Pavlu v Minesoti v Združenih državah je umrl v visoki starosti 80 let tamošnji nadškof in učenjak Ireland, ki je bil irskega pokolenja. Njegova zasluga je ustanovitev katol. vseučilišča v Washingtonu. Bil je zelo plodovit pisatelj. Ta sloviti učenjak je bil prava dika katol. Cerkve.

Beneški Slovenci, ki so imeli vsled vojnih udarcev mržnjo do Nemčije pa tudi do stare Avstrije, so se začeli — kakor slišimo — zanimati za novo Jugoslavijo. — Sicer pa mislimo, pritiče po zakonu samoodločbe večini naroda, da reklamira priklopitev svoje po sili odtrgane ude k svojemu narodnemu telesu. In tako zahtevamo mi Slovenci, da se beneške sinove zopet združi z brati — v okrilju matere Slave.

Gospodarske novice.

Uporabite pravočasno papirnat denar. Še enkrat opozarjamo: Odplačujte z njim pridno svoje dolgove, nabavljajte si potrebnih stvari za hišo in kmetijstvo. Kdor more naj si kupi še kaj zemlje in ležečega posestva, da se ne bo potem brčko kesal!

Gospodinjski tečaj. — Na jubilejni gospodinjski šoli šolskih sester v Tomaju se prične z mesecem novembrom desetmesečni gospodinjski tečaj. Natančnejša pojasnila dajejo šolske sestre Elizabetišča v Tomaju.

Huda zima nas čaka. Neki dunajski list (N. W. J.) je objavil pred dnevi poročilo iz strokovnjaških krogov, v katerem je nepobitno dokazano, da bo letošnja letina v Avstriji zadostovala komaj do konca decembra. Meseca januarja bo torej že zmanjkovalo moke in kruha. Iz Rumunije in Ukrajine ni mnogo pričakovati. Ogrska bi lahko pomagala a nas noče poznati. Pridejo nam torej hudi časi in sicer že v dveh mesecih. — Kdor si zamore pomagati, naj le pohiti. — Sicer pa upamo, da se prej sklene mir, ki nas reši iz pretečih stisk. A iz previdnosti skrbimo in varčujemo!

Cene kruha. — En kg črnega kruha stane na Ogrskem 80 v, pri nas 1-20 K 1 kg belega kruha 2-78 K na Ogrskem, pri nas nič — ker ga ni.

Vinske cene so padle tudi na Nemškem. **Železo,** ki je stalo pred vojno 17 K, stane danes 80 K 100 kg.

Razna mera. — V Budimpešti dobi vsaka oseba na teden 3 kg krompirja, v Gradcu pa 2 kg. In pri nas? Marsikdo še mesečno ne doseže 3 kg.

Promet s preiči, svinjino in mastjo na Hrvaškem in v inozemstvo prevzame deželna vlada na Hrvaškem v lastno upravo. Poslovanje se izroči hrvaški centrali za živino. — Upamo, da nam ta naredba poceni izvoz tozadevnega blaga.

Pridelek krompirja in čebule je bil letos na Ogrskem obilen.

Konj v Avstriji je bilo pred vojsko 1.900.000. Od začetka vojske pa do junija 1918 se je to število vsled vojnih razmer zmanjšalo za 1.121.000 konj, ostalo jih je torej razmeroma prav malo.

Vrednost krone se dviga. Iz Amsterdama javljajo dne 11. okt. bankirjem došle brzojavke, da se je kronski kurz tam izredno dvignil, slučaj, kakor ga finančna zgodovina še ne pozna. V dveh dnevih se je kroni nivo zvišal za 20 odstotkov.

Škrob iz divjega kostanja. Z ozirom na veliko pomanjkanje in druginjo škroba (štirke) priporočamo gospodinjam sledeči recept, kako se pripravljaja škrob iz divjega kostanja. Meterski stot divjega kostanja da 5 kilogramov škroba. Kostanj dvakrat olup, zgornjo in notranjo kožo, potem zdrobi in zmelji kakor moko, najboljšo z mlinom za kosti. Moko oškropi z mrzlo vodo, ko se je škrob vsedel, pa odlij to ponavilaj tako dolgo, da bo odlita voda popolnoma čista. Potem precedi skozi rešeto, zaostalo moko pa posuši. Nekatero gospodinjje napravljajo na podoben način škrob tudi iz krompirja. Seveda sedanjega pomanjkanja krompirja kot živilo in divjega kostanja kot krmilo ne gre povečevati še s tako potratu.

Centrala za kosti priporoča naj se v splošnem interesu v večjem obsegu nabirajo kosti kakor doslej. Kosti rabijo za izdelovanje maščobe, mila, sveč in lepil.

Redki predmeti, ki so vsled vojne skoro popolnoma iz prometa izginili (n. pr. sukanec, čokolada, sukno), postajajo zopet vidni in se prodajajo po znižanih cenah. To se pojavlja skoro po vseh večjih mestih. To kaže, da blaga je že bilo, a spekulanti so ga poskrili. Še-le vesti o bližajočem se miru, so ga privedli zopet na dan.

Žito gnije. Budimpešta, 19. oktobra. V kormedskem paroclinu je zadnje tedne segnilo 160 vagonov pšenice radi nepazljivosti osebja. Ravnatelj podjetja, med njimi dr. Ljudovik Franz iz Maribora, bodo imeli s sodiščem opraviti.

Steklarska obrt pri nas radi pomanjkanja (!) premoga nazaduje, mej tem ko na Ogrskem rastejo nove obrti te vrste, kot je poročal pri zadnjem steklarskem prometu k. Mayer.

Angleški prehranjevalni urad je predpisal, da se morajo prodajati jajca na „težo“. Sicer so se v severnem delu Angležke že poprij prodajala jajca na funt.

Lesna obrt je doma v hribih nad Gorico. Dobivali smo od tam razno leseno posodo: Škaf, golide, zehovnike, grablje, zlice itd. Med vojsko se je malo izdelovalo, deloma so ljudje ob begu izgubili potrebno orodje, deloma so mlajši pri vojaki in se je moglo le težje prodati, ker je bila Gorica v sovražnikovem ognju in rokah. Le nekaj starih ljudi se peča še s tem, ki nosijo te lesene izdelke po deželi v zameno za živež. Dobro bi bilo, da bi „Obrtna centrala“ poskrbela za mlajši naraščaj, ki bi se posvetil ti obrti, za potrebno orodje, za les iz trnovskega gozda in za koncentrirano razprodajo te posode v Gorici. Tudi ta obrt bi donesla v zimskih dneh lep denar in bi si ljudje lažje opomogli.

Jajčnih lupin ne mečimo v smeti. — Jajčne lupine imajo v sebi mnogo apnene in fosforove soli, ki delajo pri rasti kaj posebno debele kosti. Pri nas jih navadno vržemo v smeti, k večjemu jih damo kokošim. Jajčne lupine pa so ravnotako dobre za druge domače živali, osobito mlajše. Mesto da vržeš lupine proč, stolči v prah in pomešaj jih med drugo krmo.

Kotiček za vprašanja in odgovore.

I. F. Kamnik. — „Soča“, ki hoče biti informativen list za begunce, ni še izšla. Izdajateljstvo „Soče“ prosi v „Edinosti“ naročnike potrpljenja, ker je papir poslan z Dunaja nekje obtičal. — Omenimo Vam, da „Soča“ ni spadala pred vojno ne k stari ne k novi struji, temveč je bila glasilo narodnapredne stranke.

B. Š. Ribnica. — I. V. prošnji za podporo v svrhu nabave pohištva je treba izgubljene predmete

in njih vrednost posamič navesti in ne sumarično, in sicer po mirovni cenah iz l. 1914. 2. Prošnjo mora potrditi dotični obč. urad na Gor. in se predlaga na naslov: C. kr. namestništvo, za obnovitev Goriške v Gorici (ul. Codelli). 3. Nakazani znesek ni odškodnina, temveč podpora, katero bodo pa pri izplačanju poročila odškodnino odbili. Navadno nakazuje za podporo poročila znesek izkazane škode.

Dotični obrazec Vam določimo. Omenimo, da je treba označiti natanko stanovanje, katero se misli opremeniti. To stanovanje mora biti na Goriškem (v vojnem ozemlju).

C. M. v P. — Prihodujči! Hvala!

Izdaja konsorcij „Goriške Straže“. Odgovorni urednik: Josip Vimpošek. Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici.

Razširjajte „Goriško Stražo“!

Dionizij Sosič,
c. kr. računski podčastnik,
Emilija Sosič roj. Špacapan,
poročena.

TRST. 13. oktobra 1918. OZELJAN.

VINO dobro staro sadno K. 4.—, 5.—, 6-50, trgovina vina na veliko A. PREBIL Gorica, via S. Antonio 13. — — — — —
Preda se pisalni stroj (Schreibmaschine).

Pianino v dobrem stanju kupim.
Naslov pri upravi lista.

Dr. Ivo Novak ::
odvetnik v Gorici, naznanja da je že otvoril svojo odvetniško pisarno v Gorici, Tekališče Fr. Jožefa št. 34 in da tam uraduje vsak dan od 1/2 9 ure dep. 1/2 1 pol. in od 3. do 6. pop. Ob nedeljah in praznikih je pisarna zaprta.

Čebelni vosek, satine in med
kupuje po najvišji dnevni ceni
JERNEJ KOPAČ, Ljubljana
— CELOVŠKA CESTA 90. —

Goriška zveza
gospodarskih zadrug in društev,
registrovana zadruga z omeje. zavezo v Gorici
uraduje
v Gorici, Gledališka ulica št. 20,
I. nadstr.
Člani in vlagatelji pridruženih posojilnic, ki vsled vojnih dogodkov še niso mogle obnoviti svojega poslovanja, naj se v svojih zadevah obračajo do
Goriške zveze.

Evgen Rayer - zaloga vina, -
Gorica, via Teatro 21
(Gledališka ulica).
Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih vin po zmernih cenah.

Podružnica ljubljanske kreditne banke v Gorici

— Vrtna ulica 24. —

Obrestuje vloge na knjižice po 4% brez odbitka rentnega davka. Vloge v tekočem in žiro-računu po dogovoru. Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje vseh vrst. Prodaja srečk razredne loterije.

Eskontira menice, devize, kupone, izžreb. vrednostne papirje itd. Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. Daje predujme na vrednostne papirje in izvršuje vsakovrstna borzna naročila.

Financiranje dobav za obnovitev Goriške.